

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pozor! Danes imate na ovitkih izkazano, do kdaj je naročnina plačana.

Vabilo k seji

upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“

ki bo

dne 15. aprila 1908 ob 2. pop. v hotelu Južni kolodvor

(A. Seidel)

v Ljubljani, Kolodvorske ulice.

DNEVNI RED:

1. Predsednik otvori sejo.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo o „Zavezinih listih“.
5. Določitev kraja in časa letošnji XX. glavni skupščini „Zaveze“.
6. Slučajnosti.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Predsednik.

Tajnik.

L. Jelenc.

Drag. Česnik.

Proč s provincializmom!

(Članek s Štajerskega.)

× Našemu narodu usoda še ni bila nikdar prijazna. Majhen in neznačen po številu je bil že od nekdaj tlačen od močnejših sosedov. Prava nesreča in tragika pa je v tem, da je ločen in razkosen v več dežel, kjer prebiva v manjšini, da ga tem lažje zatirajo drugi narodi. Le v Napoleonovi dobi so se bili za nekaj let podrli umetno narejeni ploti, ki so se pa kmalu zopet postavili, da ločijo otroke iste matere in jih slabijo. Žalostno pa je, da se še velik del naše inteligence celo dandanes v resnici ne

more postaviti na širše vseslovensko stališče, ampak goji ter zagovarja bolj ali manj glasno svoj provincializem. O preprostemu narodu niti ne govorim.

Izmed vseh stanov in organizacij se more ponašati menda edino le učiteljstvo, da ga ne ločijo ti umetno narejeni ploti. Naša organizacija sloni na vseslovenskem, oziroma jugoslovanskem stališču ter ima svoje središče ne v kranjski, ampak v vseslovenski metropoli, v Ljubljani.

In ravno v tem, v vseslovenski organizaciji učiteljstva, obstoja naša moč. Brez te bi bili tudi mi slabiji, pa naj bi bili v posameznih deželah še tako dobro organizovani. Število ostane le število. To nam daje duha podjetnosti, na to se naslanjamo, da ustanovljamo podjetja, ki so nam samim v veliko korist, ki nam dajejo moč, ki pa bodo še v večjo oporo in korist našim naslednikom. To smo dolžni sami sebi in tudi svojim potomcem na trnjevi poti učiteljevanja. Posamezni provincialisti ne bi mogli na kaj takega misliti, še manj pa vse to uresničiti, ker bi bile žrtve prevelike za tako majhno število. Skupno pa se da mnogo doseči celo v slabih gmotnih razmerah; o tem imamo že dokaj dokazov v svoji lastni organizaciji.

Vse to je tako resnično in samoobsebi umevno, da lahko uvidi vsakdo, kogar še ni popolnoma oslepilo ozko stališče provincializma. Vendar se mi je zdelo potrebno omeniti, ker se časih — četudi jako redko — slišijo glasovi, ki zagovarjajo provincializem celo v našem stanu ter ga kažejo tudi v dejanju. Saj smo, hvala Bogu, organizovani tudi po pokrajinah, kjer gojimo in zastopamo svoje provincialne interese. Celokupni interesi pa morajo biti zastopani v celokupni organizaciji in najti v nji tudi pravi odmev, kar se pa, žal, ne godi v toliki meri, kolikor bi se moralo, kolikor je potrebno.

V mislih imam namreč naše skupno dete — „Učiteljski konvikt“. Vsakdo mora priznati, da nam je „Učiteljski konvikt“ jako potreben;

ne samo, da bo obenem nekak naš dom, kjer bodo nastanjena naša podjetja, ampak že sam-nasebi kot konvikt za naše otroke. To zahteva že naš gmotni, kakor tudi duševni položaj. Tam, v središču Slovenije, tam naj črpajo moč in navdušenje za svoje poznejše delovanje. Le tam se najlažje naučijo velike ljubezni za zatirani narod svoj. Sicer bodo tam nekoliko pozabili ozkosrčno in omejeno stališče provincializma, a vrnili se bodo s širšim obzorjem in z večjo ljubeznijo do ljudstva, iz katerega so izšli. In gotovo bodo tem bolj vneto delali in z večjim uspehom pozneje med narodom, pa naj si bodo že v tem ali onem poklicu.

Ne bojte se, da bi se odtujili domačim provincialnim razmeram ter bi jih dosti ne poznali potem. Poznali jih bodo že izza svoje mladosti, spoznavali jih bodo lahko še o raznih drugih prilikah dovolj. Tako jih bodo končno popolnoma zadosti poznali, a motrili jih bodo nekako z višjega, s kritičnega stališča, kar moramo le želeči.

In ravno društvo za zgradbo „Učiteljskega konvikta“ je zasnovano jako dobro za celokupno učiteljstvo. Saj je zasigurano zastopstvo vsem ne po pokrajinah, ampak po višini doneskov. Torej se ni nikakor potreba bati kakega zastopavljanju katerekoli dežele. Ravno zato bi moralo biti pravo tekmovanje v doneskih učiteljstva po posameznih deželah. Žal, da tega ni opaziti.

Že par let zasledujem doneske, ki jih plačuje učiteljstvo kot letnino. Že par let gledam, odkod največ prihajata tisti dve kroni. In prišel sem do neveselega rezultata — do provincializma. Zanimivo bi bilo poslušati, kaj bi nam povedale številke o tem. Žal, da si nisem zapisoval. Morda nam pri priliki postreže z njimi tovariš blagajnik. Pač pa sem razvidel, da zavzema prvo mesto Kranjska s svojimi tovariši. Torej tista dežela, kjer so najslabše plačani. Temu nikakor ni krivo večje število kranjskega učiteljstva, ampak v prvi vrsti provincializem in brezbriznost po drugih deželah.

In koliko je takih tovarišev in tovarišic, ki so za silo že precej dobro gmotno situirani, ki se prištevajo med jako zavedne, ki se jih pa leto za letom pogrèša s tistima dvema kronama. O jubilejskem daru niti ne govorim, ki je našel tako slab odziv povsod, zlasti pa po provinciah. Da, zadnji čas se je celo na zborovanju nekega učiteljskega društva pri razpravljanju o jubilejskem daru govorilo, da „Učiteljski konvikt“ za nas (Štajerce) nima tolikega pomena. Vsekakor čuden pojav. — Ne vem, česa čakajo naši zavedni „Krezi“, da se ne oglasijo. Menda čakajo, da bomo prej pričeli mi, uboge pare. Dobro bi pa le bilo, da bi nam dali zgled vsaj s tistima dvema kronama, z letnino in morda tudi z jubilejskim darom. Drug drugega moramo vzpodbujati in prispevati po svojih močeh. Vrzimo proč provincializem tudi takrat, ko se moramo potipati za žep, in v kratkem času se bomo skupno veselili skupnega uspeha!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 50.002.33.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Izpremembra deželnega volilnega reda v Istri.

Dne 21. marca t. l. je bil za Istro zgodovinsko znamenit dan, ker ta dan je deželni zbor potrdil novi deželni volilni red, ki so ga

kilometrov in 1.210.625 prebivalcev, ki so skoraj vsi črni. Poljedelstvo je zanemarjeno. Izvaža se pač mnogo lesa, čemur bo pa posledica, da bodo v doglednem času popolnoma izsekani gozdovi. Izvaža se kava, bombaž, sladkor in mnogo vrst lesa itd.

Republika Haiti je razdeljena v 11 davčnih okrožij in 5 upravnih departementov. Republika ima parlament, obstoječ iz poslanske zbornice, ki šteje 95 članov, izvoljenih na 3 leta, in iz senata 39 članov, ki jih deloma izvoli poslanska zbornica, deloma jih imenuje predsednik republike. Obe zbornici volita predsednika na sedem let, isti pa imenuje 6 ministrov. V civilnih stvareh je v veljavi „Code civile“. V Port au Prince je kasacijsko sodišče kakor najvišji sodni dvor, poleg tega je še 10 tribunalov v glavnih mestih. V cerkvenem pogledu ima republika nadškofa v Port au Prince in tri škofo. V deželi kurzira papirnat denar in mnogo srebra. Javnih dolgov ima republika 27 milijonov. Armada sestoji

LISTEK.

Gorenjskemu dijaštvu in slovenskemu občinstvu.

Zedinjeni naprednomisleči gorenjski akademiki na Dunaju so sklenili, ustanoviti ferijalno prosvetno društvo. Namen društva bo, pospeševati med ljudstvom narodno samozavest, moralni čut, izobrazbo in gmotno blaginjo ter biti tekom počitnic duševno in zabavno središče gorenjskega in visokošolskega dijaštva.

V ljudsko-izobraževalnem smislu se je storilo na Gorenjskem doslej še jako malo. Ljudstvo je po končani ljudski šoli v svojem duševnem razvoju prepuščeno samemu sebi, oziroma ljudem, ki hočejo ljudsko neizobraženost izrabljati v svoje sebične namene. Da ljudstvo pod takimi pogoji ne napreduje vzporedno s tokom časa, se ni čuditi. Svojih narodnih in političnih dolžnosti se zaveda le

malo ali nič, še manj pa pozna sredstva, s katerimi bi se branilo proti kršenju svojih pravic.

Istotako pogrèšamo na Gorenjskem stanovske zavednosti. Narodnogospodarska organizacija je jako pomanjkljiva, v kolikor pa obstoja, ne more vršiti svoje gospodarske naloge, ker ji manjka tako potrebne strokovne izobrazbe kakor moralne podlage.

Tukaj je odprto široko neobdelano polje, na katerem dobi težkega, a hvaleznega dela vsakdo, ki mu je na tem, da se dvigne naša ljudska morala, izobrazba in gmotno stanje, pred vsem pa v zadnjih desetletjih tako globoko propadla narodnostna ideja.

V dosegu svojih namenov ima novo se snujoče društvo ustanovljati knjižnice in čitalnice, prirejati predavanja, razgovore in poučne izlete, vplivati na druge korporacije in na javnost sploh, da podpirajo ljudskoizobraževalna stremjenja, izdajati poučne spise ter prirejati veselice in zabave v narodne namene.

S tem se obračamo na gorenjsko dijaštvo obeh naprednih struj in na slovensko občinstvo s prošnjo, naj nas podpira v našem stremljenju moralno in gmotno.

Pripravljalni odbor akad. fer. društva za Gorenjsko:

Dr. phil. Josip Hacin,
cand. iur.

Rado Pavlič,
cand. phil.

Lovro Tepina,
cand. vet.

Opazka: Pojasnila dajejo: Dr. Josip Hacin, Cerklje pri Kranju; Rado Pavlič, cand. phil., Kranj; Lovro Tepina, cand. vet., Dunaj III./1. Tierärztliche Hochschule.

Otok Haiti.

Otok Haiti, ki je bilo o njem nedavno temu mnogo govora, je po velikosti drugi otok velikih Antil in se deli v dve neenaki republiki. Haiti je manjša, dočim je San Domingo večja republika. Haiti ima 27.676 kvadratnih